

Til Helsedirektoratet

Oppdrag nr. 88 av 26.05.2020 lyder som følger:

Regjeringen besluttet 7. mai 2020 strategi for håndtering av pandemien, endringer i tiltak med virkning fra 7. mai og plan for åpning av virksomheter og aktiviteter frem mot sommeren. Beslutningene bygget i all hovedsak på rapport og anbefalinger fra Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet i perioden 28. april til 6. mai d.å. Regjeringen skal ta endelig stilling til de planlagte endringene 28. mai og 11. juni.

Helsedirektoratet leverte 20. mai svar på oppdrag 76, med forslag til konkrete endringer i covid-19-forskriften for de planlagte endringene fra 1. juni 2020.

Nr. 1

Helsedirektoratet skal med utgangspunkt i Folkehelseinstituttets rapport om kunnskap, situasjon, prognose, risiko og respons og siste rapport fra ekspertgruppe - Covid-19-samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak:

- Vurdere behov for eventuelle justeringer av plan for lemping av gjenstående tiltak, vedtatt av regjeringen 7. mai 2020, og gi en oppdatert oversikt over endringer som bør gjøres 15. juni 2020. Alle tiltak som er hjemlet i smittevernloven skal vurderes opp mot vilkårene i § 1-5 og Helsedirektoratet skal gi en skriftlig vurdering av om vilkårene er oppfylt for det enkelte tiltak eller ikke.
- Vurdere om det er grunn til å endre den generelle anbefalingen om kontaktreduksjon, dvs. maksimalt 20 personer i gruppe og 1 meter avstand mellom personene.
- Vurdere dato for neste steg med åpning av arrangementer mellom 200 og 500 personer, og hvor mange personer som da kan være til stede.

Nr. 2

Helsedirektoratet skal:

- Begrunne og foreslå konkrete endringer i covid-19-forskriften, med sikte på at departementet kan gjøre planlagte endringer fra 15. juni 2020, inkludert:
 - Åpne treningssentre
 - Åpne badeland, svømmehaller og lignende for annet enn organisert svømming
 - Tillate seriespill i toppfotball
 - Åpne for arrangementer opp til 200 personer
 - Vurdere behov for å nærmere definere virkeområdet for bestemmelsene om arrangementer basert på de spørsmålene og erfaringene som direktoratet er kjent med, inkludert
 - om messer, markeder o.l. hvor hovedformålet er handel bør omfattes av bestemmelsen, sett i lys av at dette nå er tillatt i Tyskland og Danmark
 - om bestemmelsen bør ha en uttømmende liste over ulike typer arrangementer
- Omtale behov for eventuelle nye eller justerte anbefalinger som Helsedirektoratet vil utarbeide i forbindelse med endringene 15. juni,

Folkehelseinstituttets smittevernfaglige vurderinger til oppdrag 88

Her følger FHIs vurderinger rundt de forhold som nevnes i oppdrag 88 over. Generelt vil vi si at nå når covid-19-forskriften endres og flere tilbud planlegges gjenåpnet, er vår mening at i de fleste situasjoner bør minst mulig forskriftsfestes. Detaljerte forskrifter forsinker gjerne nødvendige endringer, og forskrifter bør i mest mulig grad vise til råd og anbefalinger.

For flere av forholdene omtalt i dette oppdrag 88 har FHI gitt vurderinger tidligere, men de følger her oppdatert og sammenstilt.

Et annet overordnet punkt er også at en del av de virksomhetene som nå vurderes gjenåpnet, slik som treningssentre, badeland og større arrangementer, bør åpnes senest mulig i gjenåpningsprosessen. Det er viktig at åpning av disse virksomhetene hvor smittespredningspotensialet kan være betydelig, ikke setter normalisering av andre og viktigere samfunnsfunksjoner i fare. Dette må imidlertid vurderes mot de negative konsekvensene av å holde det lukket.

Generelle kontaktreduserende tiltak – avstand og gruppestørrelse

Avstand og generelle kontaktreduserende tiltak er godt dokumentert å ha god effekt ved dråpesmitte slik som ved SARS-CoV2. Effekten av at personer har avstand til andre i det offentlige rom vil avhenge av hvor stort smittepresset er i samfunnet, nærhet til smittet person, varighet av eksponering og miljøet (innendørs/utendørs). Avstands anbefalingen er nå minst 1 meter, og er dels forskriftsfestet (for eksempel i §13 om arrangementer i covid19-forskriften) og dels angitt som en generell anbefaling. Denne er ment å begrense antallet nære kontakter hver person har. Det samme gjelder gruppestørrelser, hvor det er forskriftsfestet med inntil 50 personer ved arrangementer, i tillegg til at det i mer uformelle settinger anbefales grupper på maks 20 personer. Det grunnleggende rådet om at alle med symptomer skal holde seg hjemme, og la seg teste, betyr at avstandsoppfordringen er der for å hindre smitte fra pre- og asymptomatiske smittebærere. Det er ukjent hvor stor betydning smitte fra pre- og asymptomatiske har, men de vil smitte i mindre grad enn symptomatiske.

I tillegg til avstands anbefaling er gruppestørrelse en annen måte å sørge for at avstandsoppfordringen er mulig å overholde og dermed begrense antallet som kan bli eksponert. Det er derfor hensiktsmessig å koble avstand og gruppestørrelse, selv om det ikke fins godt vitenskapelig grunnlag for det sistnevnte. En angivelse av gruppestørrelse blir dermed en måte å gi rom for bedre kontroll med det vi vet virker for å redusere smittefaren, nemlig fysisk distansering.

Vurdering angående den generelle anbefalingen om kontaktreduksjon

En generell anbefaling om å begrense antallet nære kontakter og holde 1 meter avstand mellom personer vil redusere risiko for smitte betraktelig. Dette gjelder særlig når smittepresset er begrenset, når det samtidig gis hygieneråd, og når alle med luftveissymptomer og de i hjemmisolering skal holde seg hjemme. Vi mener at det generelle rådet om å holde minst 1 meter til andre personer er et viktig og relativt lite inngripende tiltak som bør opprettholdes så lenge det er

sirkulerende smitte i det norske samfunnet. Dette er et generelt råd, og gjelder avstand til andre enn dine nærmeste. Det betyr med andre ord at rådet ikke gjelder absolutt, det inkluderer ikke husstandsmedlemmer, kjærester eller andre man definerer som en av sine nærmeste, men er en måte å begrense antallet nærkontakter (og mulige smittede) ved sykdom.

Selv om det er lite bevis for at en begrenset gruppestørrelse er et viktig smittebegrensende tiltak, er dette et relativt godt innarbeidet tiltak som bidrar til kontroll på de grunnleggende rådene rundt avstand og smitteoppsporing. Det er også integrert i andre råd og veiledere. Å fortsatt begrense gruppestørrelse kan være krevende å kommunisere siden mange andre tiltak og begrensninger endres nå, men å fjerne anbefalingen kan også gjøre at man oppfatter 1-metersanbefalingen mindre viktig. Vi foreslår derfor å la dette stå som et råd inntil videre. Det er viktig å fortsette å kommunisere at dette gjelder i uformelle sammenhenger.

Arrangementer

Arrangementer som samler mange mennesker kan gi grunnlag for stor smittespredning, både på selve arrangementet, ved bruk av offentlig transport til og fra arrangementet, samt etterpå i lokalsamfunnet der deltakere returnerer hjem. Det foreligger et godt kunnskapsgrunnlag om at store folkeansamlinger er en viktig driver for smittespredning, men samtidig vil denne risikoen reduseres ved generelle tiltak som avstand, at syke holde seg hjemme og god hygiene. En økning i antall deltakerne på arrangementet vil øke sannsynligheten for at en av dem er smittsom. I nå-situasjonen estimerer vi en prevalens for smitte på i under 0,01 % som tilsier at ved 50 deltakere vil det være mindre enn 0,5% sannsynlighet for minst en smittet deltaker. For et arrangement med 200 deltakere vil denne øke til i underkant av 2% og ved 500 deltakere vil sannsynligheten være under 5%. Dersom prevalensen skulle øke til 0,1% vil disse tallene 10-dobles. Dette eksempelet sier ikke noe om sannsynligheten for at den smittede faktisk vil smitte, og forutsetter også at smitten er jevnt fordelt i samfunnet. Eksempelet gir likevel et inntrykk av den potensielle økningen i smitterisiko ved økning i arrangements-størrelse dersom smitten øker, også ved relativt små arrangementer på henholdsvis 200 og 500 personer.

Risikoen for smitte reduseres dersom kravet om 1 meters avstand og andre smittevernforebyggende tiltak er på plass, se liste over vurderinger og tiltak nedenfor. Vi anbefaler at antall deltakere ved arrangementer fortsatt begrenses, men vi vurderer at det med dagens smittesituasjon er liten risiko ved å åpne for arrangementer med opptil 200 deltakere dersom smittevernrådene ellers følges.

Erfaringer så langt viser at store arrangement kan være effektive arenaer for smittespredning, og det spekuleres i så-kalte superspredere. Mange kan potensielt bli smittet og smitteoppsporing kan bli vanskelig. Det er derfor viktig å vektlegge de generelle smitteverntiltakene ved større ansamlinger av mennesker, og også legge til rette for enkel smittesporing ved å sørge for oversikt over deltakerne inkl. kontaktinformasjon.

<https://www.aftenposten.no/norge/i/nadoya/danske-forskere-derfor-synker-smittetallet-selv-om-samfunnet-har-aapnet-igjen?>

<https://www.sciencemag.org/news/2020/05/japan-ends-its-covid-19-state-emergency>

Vi anbefaler videre at det innføres en kohort-tankegang for arrangementer. Dette innebærer at det totale antallet deltakere på et arrangement kan økes dersom de deles opp i kohorter (grupper).

Kohortene må kunne holdes adskilt under hele arrangementet, også i flaskehalsen inn og ut av arrangementet, ved toaletter og serveringssteder mv. Det bør også vurderes ulike oppmøtetider for de ulike kohortene for å spre belastningen på trafikken til og fra arrangementet. En slik kohorttankegang er særlig viktig for arrangementer uten seteplassering, men anbefales også der det er seteplassering. Hvis smitten på et senere tidspunkt skulle øke igjen kan man ved bruk av kohorter redusere kohortstørrelse men fortsatt opprettholde en viss størrelse på det totale arrangementet. Antall deltagere må ses i forhold til det totale arealet som er tilgjengelig for arrangementet, og muligheten for å holde avstand i alle deler av arealet. Hvis det åpnes for arrangementer på inntil henholdsvis 200 eller 500 personer, vil man ved å dele inn i kohorter på inntil henholdsvis 50 eller 100 personer få bedre mulighet til å holde kontroll og mindre risiko for smittespredning dersom noen skulle være smittsomme.

For alle arrangementer må gjennomføring planlegges for å sikre god smittevern håndtering. Arrangører bør være ansvarlig for å sette seg inn i covid-19-forskriften og myndighetenes gjeldende smittevernråd, samt gjøre en risikovurdering for å avgjøre om det er forsvarlig å avholde arrangementet og hvordan kravene til gjennomføring skal overholdes. Dersom det åpnes for større arrangementer, bør disse godkjennes av lokale helsemyndigheter etter at arrangøren selv har gjort en risikovurdering. Etter forskrift om miljørettet helsevern § 10 skal «virksomheter og eiendommer der allmennheten har adgang, eller som benyttes av mange mennesker, eller hvor mennesker oppholder seg over lengre perioder, i tillegg til bestemmelsene i § 7 til § 9 oppfylle følgende krav: (...) f) Virksomheten skal planlegges, drives og avvikles slik at smittsomme sykdommer forebygges.» Kommunen kan gi råd (jf. folkehelseloven § 4), men også føre tilsyn (jf. folkehelseloven § 9) for å få virksomheter, herunder arrangører, til å følge disse kravene. Departementet kan også i forskrift etter folkehelseloven § 10 bestemme at arrangører av store arrangementer må søke kommunen om godkjenning, og kommunen kan kreve at arrangørene gjør en helsekonsekvensutredning (jf. folkehelseloven § 11), altså en slags risikovurdering.

For spørsmålet om virkeområde for bestemmelser rundt arrangementer, kan det se ut til at Helsedirektoratet tidligere har vurdert at for eksempel store messer **Boligmesse** ikke omfattes av §13 i Covid-19-forskriften. FHI mener at bestemmelsene i covid-19-forskriften om arrangementer bør gjelde for alle typer arrangementer uavhengig av bransje, så vel kultur- og idrettsarrangementer som for arrangementer hvor hovedformålet er handel (feks. messer og markeder). Dette fordi alle tilstelninger der mange personer samles vil kunne utgjøre en risiko for smittespredning, og vil forandre at en ansvarlig gjør en risikovurdering for å sikre at smittevernrådene kan ivaretas. I tråd med dette fraråder vi å opprette en uttømmende liste over tillatte arrangementer.

Smitteverntiltak som må være på plass for å kunne gjennomføre arrangementer

- Arrangørene må ha en tydelig plan for gjennomføring som tilfredsstillende alle smittevernmessige hensyn.
- Informasjon til deltakere og ansatte i god tid før arrangementet om gjeldende smitteverntiltak, inkludert at personer med symptomer på akutt luftveisinfeksjon ikke kan delta på arrangementet.
- Informasjon om generelle hygieneråd (for eksempel plakater) på arrangementsområdet
- Hygiene: Gode håndvaskfasiliteter/ hånddesinfeksjonsfasiliteter må være på plass.
- Forsterket renhold (hyppige kontaktpunkter, matserveringsområder og toalettfasiliteter)
- Avstand: Det må være tilstrekkelig plass og tydelig være lagt til rette for at alle deltakere kan holde 1 meter avstand. Det må legges til rette for å unngå trengsel både der det naturlig vil

oppstå køer, ved passering av inn- og utgang, i foajeer/inngangsparti og under hele arrangementet. Dette vil innebære at de fleste arrangements-lokaler eller –steder må ha betydelig færre deltakere enn de vanligvis vil ha (ikke fyller alle seter, færre ståplasser mv).

- Restriksjoner på salg av alkohol bør vurderes. Dette kan være en begrensning i antall enheter som kan selges, adskilte og begrensede områder hvor alkoholsalg tillates, kun servering rundt bord (stående eller sittende).
- Transport til og fra arrangementet må være vurdert inn i planen for gjennomføring.
- Vurderinger rundt type arrangement som vil medføre økt bevegelse og utagerende adferd.
- Arrangementer med sitteplasser til alle deltakere vurderes generelt som tryggere enn arrangementer med bare ståplasser. Det betyr at hvis man skal tillate arrangementer med ståplasser må disse ha en detaljert plan for hvordan avstand mellom deltakerne kan opprettholdes. Kohort-tankegang og avgrensede felt for den enkelte kohort vil avhjelpe dette noe.
- Utendørs arrangementer innebærer generelt mindre smitte enn innendørs arrangementer, slik at innendørs arrangementer må ha enda bedre planer for å sikre tilstrekkelig avstand. Vi vurderer det likevel ikke dithen at det skal stilles forskjellige avstandskrav inne og ute. Det bør også vurderes om enkelte arrangementer kan avholdes på web.
- Regelmessig aktivitet i etablerte virksomheter (kino, teater, konsertsaler) vil kunne ha generelle planer som ivaretar smittevern, ha trent personell tilstede for å ivareta smittevernet. Disse vurderes derfor som noe mindre risikabelt enn mer tilfeldige arrangementer.
- Arrangementer må vurderes av lokal smittevernmyndighet opp mot disse forholdene.

Gjennomføringsplanen bør i tillegg inneholde følgende tiltak/vurderinger:

- Sikre god kommunikasjon med lokale helsemyndigheter
- Sikre tilstrekkelig kapasitet og ressurser for en god gjennomføring
- Gi informasjon på forhånd om at personer med symptomer på luftveisinfeksjon ikke skal komme på arrangementet. Personer som har vært i områder med utbredt spredning de siste 14 dagene skal være i hjemmekarantene (se områder med spredning av covid-19)
- Gi informasjon om symptomer på sykdom, hva deltagere/utøvere/publikum skal gjøre hvis de får symptomer og hvor de skal henvende seg (for eksempel plakater)
- Alle arrangementer bør i samarbeid med lokal helsetjeneste ha en plan for hvordan mistenkt smittede skal håndteres, isoleres og følges opp
- Påvist smitte hos deltagere/utøvere/publikum vil medføre behov for sporing og karantene av nærkontakter. Deltagerliste vil underlette sporingsarbeidet.
- Vurdere konsekvensene for personer som blir syke eller nærkontakter som er avhengig av fly eller offentlig transport for hjemreise. For disse kan det være behov for isolasjon/karantene på hotell eller lignende. Arrangør må ha en plan for gjennomføring av dette i samråd med lokal helsetjeneste.

Vurdering angående arrangementer:

Arrangementer kan ha et stort smittepotensiale og antall deltagere bør derfor begrenses. Smitterisikoen ved å åpne for større arrangementer enn dagens 50 deltakere er relativt lav i dagens situasjon, og er noe høyere men fortsatt lav dersom man åpner for arrangementer med opptil 200 deltakere. Som det fremgår over er det mange andre faktorer enn absolutt antall som vil ha

betydning for denne risikoen, og smitterisiko kan forebygges ved en rekke tiltak og god planlegging, for eksempel gjennom å dele arrangementet i kohorter for å redusere smittepotensialet og lette smitteoppsporingen. Vi fraråder å skille på typen arrangementer så lenge det handler om samlinger av mange personer. Risikoen ved det enkelte arrangement bør heller kartlegges gjennom en risikovurdering. Vi fraråder en detaljert liste over type arrangementer som skal forbys/tillates.

Åpning av treningsentre

Smittepotensialet anses å være større på treningsentre¹ enn mange andre steder hvor mange personer møtes, og hovedvekten er voksne. Voksne er i større grad enn barn og unge smitteførende. Treningsentre samler også mennesker fra geografiske spredte områder. Treningsentre vil ha mange felles kontaktpunkter for de som trener, personer er tett på hverandre samtidig som treningen foregår i hovedsak innendørs og i mindre ventilerte lokaler. Det er stor sirkulasjon av de som trener inne i et avgrenset lokale og det er mange som kommer innom sentrene i løpet av en dag. Fysisk aktivitet i seg selv vil kunne øke dråpedannelsen fra utåndingen fra en potensielt smitteførende person. Det vil derfor være større smittepotensiale og vanskelig å identifisere og avgrense antallet kontakter dersom noen skulle få påvist smitte i etterkant, og selve smittesporing vil være utfordrende.

Gode smittevernplaner vil kunne kompensere for den økte smitterisikoen til en viss grad, men etter Folkehelseinstituttets mening vil det fortsatt være en betydelig smitterisiko ved slik treningsentre. Det er viktig at det åpnes opp for bruk av garderober fra et smittevernfaglig synspunkt. Ved en åpning av treningsentre er vår vurdering at følgende må være på plass:

- Smittevernråd og tiltak må kommuniseres tydelig til både brukere og ansatte, både med informasjon på nett og ved plakater som er godt synlig i lokalene.
- Digital påmelding for å sikre oversikt over de som er til stede og underlette en ev. smittesporing.
- Større avstand mellom de trenende enn den generelle anbefalingen på minst 1 meter, vi foreslår minst 2 meter, pga. hard fysisk aktivitet og utånding som mest sannsynlig vil øke risikoen for dråpesmitte. I de mindre fysisk krevende aktivitetene slik som yoga og pilates, vil minst 1 meters avstand være tilstrekkelig, jmf. studie (https://wwwnc.cdc.gov/eid/article/26/8/20-0633_article). En differensiering mellom graden av aktivitet og krav til avstand bør være en risikovurdering som hvert treningsenter gjør.
- Forsterket hygiene på hyppig brukte kontaktpunkter med vann og vanlige rengjøringsmidler
- Håndvask/ hånddesinfeksjon lett tilgjengelig, håndhygiene bør utføres mellom hvert treningsapparat/stasjon/felles utstyr, og før og etter sal aktiviteter
- Sentrene bør lage en oversikt/plan over maksimalt antall personer som kan være samtidig på senteret gitt gjeldende avstandskrav, tilgang på garderober, toaletter og dusjfasiliteter.
- Streng begrensning på antall deltakere som kan være i lokalet samtidig og tilstrekkelig antall ansatte til å påse at det ikke er for mange tilstede og at avstandsopporfordringen holdes. Det må unngås kø ved inngang/resepsjon, toaletter, garderober og ved de ulike apparatene/stasjonene.

¹ https://wwwnc.cdc.gov/eid/article/26/8/20-0633_article

- Garderober og dusj: avstandsbegrensning slik at minst 1 meters avstand imellom garderobeskap som er i bruk samt i fellesdusjer.
- Sørge for rengjøring av felles utstyr ved dagens slutt slik at man starter med rent utstyr neste dag

Utarbeidet smittevernveileder fra Virke reflekterer våre innspill mht smitteverntiltak.

Det er nå satt i gang en studie (Randomisert gjenåpning a treningssentre i Norge etter COVID-19: TRAIN studien) for å finne ut i hvilken grad åpning av treningssentre bidrar til smittespredning etter gjenåpning av disse, og dette vil generere kunnskap om både smittenivå og risiko for smittespredning av Covid-19.

Vurdering angående treningssentre:

Publiserte studier viser at smittespredningspotensialet i sal-trening med høy fysisk aktivitet er høyere enn aktiviteter som pilates og yoga. Derfor anbefales det 2 meters avstand under høy fysisk aktivitet og 1 meters avstand under andre, mindre krevende fysiske aktiviteter. Under forutsetning av strenge hygienetiltak og avstands anbefalinger vil åpning av treningssentre inkludert garderober, sauna og fellesdusj fra 15.06.2020 utgjøre en relativt liten smitterisiko i dagens situasjon. Treningssentre må være forberedt på langvarige og eventuelt strengere tiltak ved en forverring av smittesituasjonen.

Åpne badeland, svømmehaller og lignende for annet enn organisert svømming

Badeland kan ha utfordringer med å opprettholde avstandsbegrensningen på 1 meter. Dette innebærer at man bør

- Tilrettelegge for praktiske løsninger som sikrer tilstrekkelig avstand mellom familiegrupper
Ledelsen av badelandet bør utarbeide en oversikt over hvor mange personer som kan være til stede i anlegget samtidig med henhold til den generelle størrelsen på anlegget samt tilhørende kapasitet på garderober, toaletter samt fellesdusj. Avgrensning/inndeling av områder, slik at personer/familier/grupper spres ut over lokalets kapasitet.
- Forsterket renhold og vakthold ved rutsjebaner og andre områder utsatt for kø.
- Avstandsmerking før rutsjebaner og stupebrett o.l.
- Det er ikke tillatt med private tilstelninger, som bursdager e.l.
- Det bør vurderes å legge til rette for et system for korttidsbesøk (1t/1,5t/2t)

Bespising/kaféområder

- Anlegg som har matservering, kafé, kiosk skal følge de til enhver tid gjeldende reglene om avstandsbegrensning på minst 1 meter, samt forsterket hygiene (se: Organisert svømming).

Spa- og hotellbasseng

Smittevernregler som angitt for organisert svømming gjelder også for spa-anlegg og hotellbasseng. For spa- og hotellbassenger gis i tillegg følgende anbefalinger:

- Finne praktiske løsninger for å unngå trengsel og at 1-meters regelen opprettholdes (f.eks. ved å ta imot bestillinger/bookinger på forhånd, samt opphold med tidsbegrensning)
- Skilting med maksimumsantall ved det enkelte "basseng"/sauna.
- Sørge for at svømmeanlegget til enhver tid er bemannet for å ivareta krav til minimumsavstand og god hygiene.

Vurdering angående badeland og annen vannaktivitet:

Under forutsetning av strenge hygienetiltak og avstands anbefalinger vil åpning av badeland og publikumsbad inkludert garderobes, sauna og fellesdusj fra 15.06.2020 utgjøre en relativt lav smitterisiko gitt lav smitte i samfunnet. Dette vil kunne endre seg og man må da revurdere dette.

Toppfotball

Vi viser til Norsk fotballforbunds egen veileder for toppfotballen og deres evaluering av treningspiloten som er gjennomført nå i mai. Ut fra den informasjonen vi har, har det ikke vært noen smittevernmessige problemer under denne pilot-perioden.

Gitt de tiltakene Norsk fotballforbund har iverksatt rundt toppfotballen ser vi per nå ingen smittevernmessige utfordringer ved at det tillates seriespill fra 15.06. Norges fotballforbund må fortsette å følge situasjonen nøye.

Behov for eventuelle nye eller justerte anbefalinger som Helsedirektoratet vil utarbeide i forbindelse med endringene 15. juni

Endring av gruppestørrelse

De nødvendige endringer i arrangementsforskriften.

Forbud mot garderobes og fellesdusjer

Forbudet mot bruk av garderobes og fellesdusjer bør opphøre. Det er smittevernfaglig mer betenkelig å ha dem stengt, siden det da foregår skifting i mer ukontrollerte former og kan dermed heller øke faren for smittespredning. Det bør tilrettelegges for minimum 1 meters avstand mellom personer i dusjanlegg og i garderobes, i prinsippet kan da for eksempel annethvert skap og annen hver dusj være avlåst dersom avstanden mellom dem er under 1 meter. Det må gjøres lokale tilpasninger ut fra utformingen av garderobes og dusjene.